

यो आयोजना तथ्याङ्क विवरण अनुवाद २०७० पुस २२ (६ जनवरी २०१४) को अङ्ग्रेजी मूल संस्करणमा आधारित छ ।

आयोजना तथ्यांक विवरण

आयोजना तथ्याङ्क विवरणमा कुनै पनि आयोजना तथा कार्यक्रमको सारांश जानकारी दिइएको हुन्छ । किनभने आयोजना तथ्याङ्क विवरण भनेको निरन्तर चलिरहेको प्रक्रिया हो । कतिपय जानकारी सुरुकै विवरणमा उपलब्ध नहुन सक्छन् तर त्यस्ता जानकारीहरूलाई समेत क्रमबद्ध रूपमा समावेश गर्दै लगिने छ । प्रस्तावित आयोजनाका बारेमा समावेश गरिएका जानकारीहरू अनमानित तथा साइकेतिक हुन ।

तथ्याङ्क विवरण जारी मिति -

विवरण अद्यावधिक मिति २०७० साउन १६ (३१ जुलाई २०१३)

आयोजनाको नाम ऊर्जा पहुँच तथा क्षमता सुधार आयोजना तेस्रो

देश नेपाल

आयोजना/कार्यक्रम नम्बर ४४२१९-०१४ (44219-014)

अवस्था प्रस्तावित

भौगोलिक अवस्थिति -

कुनै विशेष भूभाग वा भौगोलिक क्षेत्रको अवस्थिति वा सन्दर्भ उल्लेख गर्दा अथवा यो दस्तावेजमा 'देश' वा 'राष्ट्र' भन्ने शब्द प्रयोग गरिँदा एडिबीले यस्तो कुनै पनि भूभाग वा क्षेत्रको कानुनी एवं अन्य कुनै हैसियतका बारेमा निर्णायक अवधारणा व्यक्त गर्ने अभिप्राय राखेको हुँदैन ।

क्षेत्र र/तथा उपक्षेत्रको वर्गीकरण ऊर्जा
/विद्युत् प्रसारण तथा वितरण

विषयगत वर्गीकरण आर्थिक वृद्धि
वातावरणीय दिगोपना
क्षेत्रीय सहयोग र एकीकरण

लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरण समूहहरू प्रभावकारी लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरण

वित्तीय विवरण

सहयोगको प्रकार/स्वरूप	स्वीकृत संख्या	वित्तीय स्रोत	स्वीकृत रकम (अमेरिकी डलर हजारमा)
ऋण	-	एसियाली विकास कोष	१४५,०००
-	-	समकक्षी	५५,०००
जम्मा			२००,००० अमेरिकी डलर

■ सुरक्षण समूहहरू

सुरक्षण समूहहरूको विस्तृत जानकारीका लागि कृपया तलको लिङ्क हेर्नुहोला:
<http://www.adb.org/site/safeguards/safeguard-categories>

वातावरण	बी
अस्वेच्छिक पुनर्वास	बी
आदिवासी जनसङ्ख्या	बी

■ वातावरणीय र सामाजिक विषयवस्तुको सारांश

वातावरणीय पक्षहरू

–

अस्वेच्छिक पुनर्वास

–

आदिवासी जनसङ्ख्या

–

■ सरोकारवालासँगको सञ्चार, सहभागिता र परामर्श

आयोजना निर्माणको समयावधिमा

–

आयोजना कार्यान्वयनको समयावधिमा

–

■ वर्णन

प्रस्तावित नेपाल : दक्षिण एसियाली उपक्षेत्रीय आर्थिक सहयोग (सासेक) ऊर्जा प्रणाली विस्तार आयोजना नेपालको ऊर्जा प्रणालीको टड्कारो आवश्यकतालाई सम्बोधन गर्ने गरी तर्जुमा भइरहेको छ । प्रसारण सञ्जालको सुदृढीकरण र विस्तार नेपालको हालको जल विद्युत् उत्पादन विकासलाई संयोजन गर्ने सन्दर्भमा लोड सेडिङ घटाउन र अन्तरसीमा ऊर्जा व्यापार बढाउन पूर्व सर्त रहेको छ । आयोजनाको आधारभूत सूचना, ऊर्जा क्षेत्रको समस्याको वृक्षरेखा, संरचना र अनुगमनको ढाँचा र प्रारम्भिक गरिवी तथा सामाजिक विश्लेषण क्रमशः परिशिष्ट १, २, ३ र ४ मा दिइएको छ ।

■ आयोजनाको औचित्य र राष्ट्रिय/क्षेत्रीय रणनीतिसँगको सम्बन्ध

नेपाल जल विद्युत्को सम्भाव्यतामा ज्यादै धनी छ। ८३ हजार मेगावाट सैद्धान्तिक जल ऊर्जामध्ये ४३ हजार मेगावाट आर्थिक रूपमा सम्भाव्य रहेको छ। तर, नेपालले निरन्तरको ऊर्जा सङ्कट सामना गरिरहनु परेको छ, देशका ४० प्रतिशत परिवारमात्र विद्युत् लाइनको पहुँचमा रहेका छन्। सुक्खा मौसममा दिनमा १४-१८ घण्टासम्म विद्युत् आपूर्ति अवरूद्ध हुनसक्छ। यो मुख्यतः अपर्याप्त उत्पादन क्षमता र प्रसारण सञ्जालका कारण भएको हो। नेपालले उत्पादन क्षमता बढाउन कुल ५९२ मेगावाट क्षमताका छ, वटा निर्माणाधीन र एक हजार ७३५ मेगावाट क्षमताका मध्यम अवधिको योजनामा परेका जल विद्युत् आयोजनाहरूमा उल्लेख्य लगानी गर्दै गरेको भए पनि सीमित ऊर्जा प्रसारण सञ्जाल आन्तरिक ऊर्जा मागका साथै छिमेकी देशहरूसँग ऊर्जा व्यापारका लागि अवरोध बन्दै आएको छ। देशमा प्रसारण प्रणालीको गुरुयोजना रहेको छ तर यसलाई अद्यावधिक गर्नु आवश्यक छ। ऊर्जा क्षेत्रको एक मात्र निकाय नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका लागि प्रणालीगत योजनाको संस्थागत क्षमता प्रवर्द्धन गर्नु र नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको प्रसारण तथा वितरण विभागलाई सबल बनाउनु आवश्यक छ। छिमेकी देशहरूसँग ऊर्जा आदान प्रदानमा नेतृत्व गर्नका लागि बेग्लै ऊर्जा व्यापार कम्पनीको स्थापना गरिने छ। सन् २०१२ सम्ममा नेपालमा २,१३० सर्किट किलोमिटर १३२ केभी र ५११ सर्किट किलोमिटर ६६ केभी प्रसारण लाइन रहेको थियो। पश्चिम नेपालमा टनकपुर, भारतको करिब १०० मेगावाट क्षमताको अन्तरसीमा प्रसारण लाइन रहेको छ। पूर्वी नेपालमा तमोर र अरूण जलाधार क्षेत्रमा विश्व बैंक र भारत सरकारको लगानीमा प्रसारण लाइन निर्माणको क्रममा रहेको छ। नेपालको ढल्केबर र भारतको मुजफ्फरपुरबीच १००० मेगावाट क्षमताको अन्तरसीमा प्रसारण लाइन निर्माणका लागि सीमा क्षेत्रका दुवैतिर काम भइरहेको छ। यसले पूर्वी नेपालको र भारतबीच खासगरी तामाकोसी जलाधारबाट उत्पादन हुने जल विद्युत् निर्यात र ऊर्जा आदान प्रदानमा सुधार ल्याउने छ। नेपालका भार केन्द्रहरू मुख्यतः देशको केन्द्रीय भागमा अवस्थित छन्। आन्तरिक माग र भारतमा निर्यात गर्ने दुवै कुरालाई लक्षित गर्दै त्यही क्षेत्रमा काली गण्डकी र मर्स्याङ्दी जलाधार क्षेत्रमा ठूला स्तरमा जलविद्युत् आयोजनाहरू निर्माणको क्रममा छन्। स्वतन्त्र ऊर्जा उत्पादकहरू र नेपाल विद्युत् प्राधिकरणबीच हस्ताक्षर भएको ऊर्जा खरिद सम्झौता अनुसार सन् २०१८ सम्ममा काली गण्डकी र मर्स्याङ्दी जलाधार क्षेत्रमा स्वतन्त्र ऊर्जा उत्पादकहरूबाट क्रमशः ९२ मेगावाट र ११९ मेगावाट क्षमताका जल विद्युत् आयोजनाहरू निर्माण हुने क्रममा छन्। यी दुई जलाधार क्षेत्रमा निर्धारित समयमा ऊर्जा प्रसारण लाइनको सुविधा नभए नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले ठूलो जरिवाना व्यहोर्नु पर्नेछ। मध्यम अवधिमा काली गण्डकी जलाधार र मर्स्याङ्दी जलाधारमा अरू थप ८४० मेगावाट र ६६२ मेगावाट जल विद्युत् प्लान्ट निर्माण गरिने छन्। त्यस कारण सरकारले काली गण्डकी करिडोर (२२०/४०० केभी डबल सर्किट) र मर्स्याङ्दी करिडोर (२२० केभी डबल सर्किट) प्रसारण लाइनको कार्यान्वयनलाई प्राथमिकतामा राखेको छ र आर्थिक सहयोगका लागि एडिबीलाई अनुरोध गरेको छ। काली गण्डकी जलाधार र अन्य नदीहरूबाट उत्पादन हुने विद्युत् निर्यात गर्न सरकारले मध्य नेपालमा बर्दघाटबाट भारतको गोरखपुरसम्म दोस्रो अन्तरसीमा प्रसारण लाइन निर्माण गर्ने योजना गरिरहेको छ। प्रस्तावित आयोजनाले आन्तरिक मागका लागि राष्ट्रिय उच्च भोल्टेजको प्रसारण लाइनको निर्माण र सञ्चालन सहयोग गर्ने छ। साथै यसले अन्तर सीमा ऊर्जा व्यापारलाई पनि प्रवर्द्धन गर्दछ। तत्कालका लागि नेपाल र भारतबीचको ऊर्जा व्यापार मुख्यतः भारतबाट आयात गर्ने हुनेछ। मध्यम अवधिका वर्षाको मौसममा हुने केही बचत निर्यात हुने सम्भावना रहेको छ। दीर्घकालमा ऊर्जा व्यापार मुख्यतः भारतमा निर्यात गर्ने वर्षैभरि दैनिक ऊर्जा बचत हुने र ठूला स्तरमा जल विद्युतलाई धान्ने उच्च भोल्टेजका प्रसारण सञ्जालको विकास हुँदा ऊर्जा व्यापार मुख्यतः भारत निर्यात गर्ने हुनेछ। नेपाल र भारतबीचको अन्तरसीमा प्रसारण लाइनले अन्ततः अन्तर सञ्जालयुक्त सासेक ऊर्जा प्रणालीको हिस्सा निर्माण गर्नेछ।

■ विकास प्रभाव

घरेलु उपभोक्तालाई विद्युत् पहुँचमा वृद्धि र अन्तर सिमाना ऊर्जा आदान प्रदान

■ आयोजनाको उपलब्धि

उपलब्धिको विवरण

उपलब्धिका लागि भएका प्रगति विवरण

ऊर्जा प्रणालीको क्षमतामा सुधार

-

■ उपलब्धि र कार्यान्वयनको प्रगति विवरण

आयोजनाको उपलब्धिहरूको विवरण

आयोजना प्रगति विवरणको अवस्था
(उपलब्धि, कार्यक्रमहरू र विषयबस्तुहरू)

१. छानिएका उपत्यकाहरूबाट भार केन्द्र र भारत-नेपाल सीमामा ऊर्जा सम्प्रेषण क्षमतामा सुधार भएको २. पहिचान गरिएका क्षेत्रहरूमा विद्युत् पहुँच वृद्धि भएको ३. कार्यान्वयन गर्ने निकाय र आयोजनाको कार्यान्वयन र व्यवस्थापनमा छानिएका समुदायहरूको क्षमता वृद्धि भएको ५. स्वतन्त्र ऊर्जा व्यापार कम्पनीका बारेमा विस्तृत अध्ययन भएको ।

विकास आयोजनाहरूको अवस्था

भौतिक परिवर्तन

-

-

■ व्यावसायिक अवसरहरू

पहिलो सूचीकृत मिति

२०७० असार २९ (३१ जुलाई २०१३)

परामर्श सेवाहरू

आयोजना ऋण स्वीकृत भएको मितिबाट पाँच वर्ष कार्यान्वयन हुनेछ । डिजाइन र परामर्शदाता (फर्म र व्यक्ति) ले गर्ने कार्य सञ्चालन परामर्शदाता नियुक्तिसम्बन्धी एडिबीको निर्देशिका (सन् २०१० र समय समयका संशोधन समेत) अन्तर्गत हुनेछ । एडिबीको ऋणअन्तर्गत लगानीका सबै खरिद वा एडिबीबाट सञ्चालन हुने ऋण एडिबीको खरिद निर्देशिका (सन् २०१० र समय समयका संशोधन समेत) बमोजिम गरिनेछ । पीपीटीए अन्तर्गत खरिद गरिएका उपकरणहरू काम समाप्त भएपछि प्राविधिक सहायताअन्तर्गत नेपाल विद्युत् प्राधिकरणलाई हस्तान्तरण गरिने छ । अग्रिम सम्भौता र पूर्वप्रभावी लगानीका लागि स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

खरीद

आयोजना ऋण स्वीकृत भएको मितिबाट पाँच वर्ष कार्यान्वयन हुनेछ। डिजाइन र परामर्शदाता (फर्म र व्यक्ति) ले गर्ने कार्य सञ्चालन परामर्शदाता नियुक्ति सम्बन्धी एडिबीको निर्देशिका (सन् २०१० र समय समयका संशोधन हुने) अन्तर्गत हुनेछ। एडिबीको ऋणअन्तर्गत लगानीका सबै खरीद वा एडिबीबाट सञ्चालन हुने ऋण एडिबीको खरीद निर्देशिका (सन् २०१० र समय समयका संशोधन समेत) बमोजिम गरिनेछ। पीपीटीए अन्तर्गत खरीद गरिएका उपकरणहरू काम समाप्त भएपछि प्राविधिक सहायताअन्तर्गत नेपाल विद्युत् प्राधिकरणलाई हस्तान्तरण गरिने छ। अग्रिम सम्झौता र पूर्वप्रभावी लगानीका लागि स्वीकृति लिनु पर्नेछ।

सार्वजनिक खरीद र परामर्श सूचनाहरू

<http://www.adb.org/projects/44219-014/business-opportunities>

■ समय तालिका

अवधारणा पारित	२०७० साउन १६ (३१ जुलाई २०१३)
तथ्य प्राप्ति	२०७० फागुन ३० - २०७० चैत १३ (१४ मार्च २०१४ - २७ मार्च २०१४)
व्यवस्थापन समीक्षा बैठक	२०७१ वैशाख २ (१५ अप्रिल २०१४)
स्वीकृत पछिल्लो समीक्षा भ्रमण (मिसन)	-

■ महत्वपूर्ण तथ्याङ्कहरू

स्वीकृत नम्बर	स्वीकृत	हस्ताक्षर	प्रभावकारिता	समाप्ति		
				मूल	परिष्कृत	वास्तविक
-	-	-	-	-	-	

■ उपयोगिता

मिति	स्वीकृत नम्बर	एडिबी (अमेरिकी डलर हजारमा)	अन्य (अमेरिकी डलर हजारमा)	खुद प्रतिशत
सञ्चित सम्झौता निर्णय				
-	-	-	-	-
सञ्चित खर्च				
-	-	-	-	-

■ सम्झौतापत्रको अवस्था

सम्झौतापत्रहरूलाई निम्न भागहरूमा वर्गीकरण गरिएको छ : लेखापरीक्षण गरिएको आयोजनाको वित्तीय विवरण, सुरक्षणहरू, सामाजिक, क्षेत्र, वित्तीय, आर्थिक र अन्य । सम्झौताको पालनालाई देहाय बमोजिम वर्गीकरण गरी विभाजन गरिएको छ: १) सन्तोषजनक – सम्झौतापत्रमा भएका सबै कामहरू भएका हुनेछन्, बढीमा एउटासम्म अपवाद स्वीकार गरिनेछ । २) आंशिक सन्तोषजनक – कुनै भागका बढीमा दुई वटासम्म दायित्वहरू सम्पन्न गर्न बाँकी भएको अवस्थालाई जनाउने छ । ३) असन्तोषजनक – तीन वा तीनभन्दा बढी दायित्वहरू पुरा गर्न बाँकी भएको अवस्था ।

स्वीकृत नम्बर	भाग						आयोजनाको वित्तीय विवरण
	क्षेत्र	सामाजिक	वित्तीय	आर्थिक	अन्य	सुरक्षण	
ऋण	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–

■ सम्पर्क र विस्तृत जानकारी

जिम्मेवार एडिबी अधिकृत	झाइ ली (zlei@adb.org)
जिम्मेवार एडिबी विभाग	दक्षिण एसिया विभाग
जिम्मेवार एडिबी महाशाखा	ऊर्जा महाशाखा, एसएआरडी
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	–

■ लिङ्कहरू

आयोजना वेबसाइट	http://www.adb.org/projects/44219-014/main
आयोजनासम्बन्धी सामग्री	http://www.adb.org/projects/44219-014/documents